

Körülötte zajlik a harc. Cikkek, tanulmányok és nyilatkozatok látnak napvilágot s azt vitatják, megteremtsük-e Nagy-Budapestet, vagy sem.

Nagy-Budapestet nem kell megteremteni. Nagy-Budapest meg van. Nem is lehet beszélni arról, megalakítsuk-e Nagy-Budapestet, vagy pedig elejtsük a tervet, mert Nagy-Budapest máris élő valóság s legfeljebb arról folyhat a vita, vajjon törvényesen és közigazgatásilag is szankcionáljuk-e a közel kétmillió nagyváros létét.

Erőszakos, mesterkéltné városalapítások rendszerint nem járnak olyan sikerrel, mint amilyent a városalapító deszpota remél, amikor elhelyezi fővárosának alapkövét. A városalakulás természetes folyamat. Földrajzi helyzet és gazdasági törvényszerűségek szerencsés kapcsolatából teremődik meg minden olyan város, amelyben élet és jövő van. Budapest is így alakult ki. S így formálódott meg Nagy-Budapest is. Ezért van Budapest városiasságában élet és jövő.

Nagy-Budapest terve mintegy fél évszázaddal ezelőtt bukkant fel az európai nagy metropolisok kialakulásának és példáinak nyomán. Nagy-Budapest akkor még csak a jövő ábrándképe volt. A politika és a közigazgatás ábrándként is kezelte és sem az egyiket, sem a másikat nem lehet megvádolni azzal, hogy mester-séges eszközökkel igyekezett volna az ország fővárosát megnövelni. Ha történt beavatkozás a magyar főváros kifejlődésében, akkor ez inkább Budapest nagysága ellen irányult, mert hiszen a trianoni ország tulságosan aránytalannak érezte Budapest nagyságát az ország nyomoruságos megconszokásához képest.

A főváros fejlődését azonban még Trianon sem tudta megakadályozni. Különösen a Nagy-Budapest fogalmi körébe tartozó környékbeli városok és községek szaporodása volt feltűnően nagy. Ha 1910 óta Budapest lakosságának szaporodási jelzőszámát tizennégynek tekintjük, akkor a pestkörnyéki városok lélekszámának szaporodása hetvenkettő, tehát sokkal magasabb, mint a fővárosé. Országunk meggyarapodása óta a magyar gyáripár még erősebben kifejlődött s ez azzal járt, hogy a környékbeli városok felé irányuló bevándorlás mérete az előző évekéhez képest csaknem megtízszereződött. A környékbeli városok és községek lakosainak és épületeinek száma egyaránt rendkívüli módon növekedett s a főváros és a környékbeli helyiségek között csillagszerű összenövődések keletkeztek.

Budapestre vonatkozó újságcikkek

NAGY-BUDAPEST

írta: SZIGETAY ENDRE

1942. VIII. 2.

Forrás:

Szemzeti Ujság
Budapest 1942 VIII. 2.

(Helv.)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Budapestet és szűkebb környékét ma már lehetetlen elválasztani egymástól. Összetartoznak jóban és rosszban! A peremvárosok lakóinak nagy része Budapestben keresi meg a kenyerét, itt ruházkodik, ide jár szórakozni, betegeskedni, életet adni és — meghalni. A környékbeli városok jellege urbanológiai szempontból nem sokat különbözik Budapesttől, társadalmuk életformája és ritmusa csaknem azonos a fővárosi társadalmával.

Nagy-Budapest közigazgatási kialakítása felett most nagyban vitatkoznak budapestiek és pestkörnyékiek egyaránt. Hiba volna azonban, ha ezt a kérdést akár csak Budapest, akár pedig csak pestkörnyék szempontjából vizsgálnánk. Mert ez nemcsak Budapest és nemcsak pestkörnyék ügye, hanem az országé és szervesen össze is függ az egész ország helyzetével, erejével és nagyságával. De a legszorosabb kapcsolatban van az ország termelési tényezőjének mai és jövőbeli rendjével és rendszerével is, ezenfelül pedig az általános közigazgatási rendszer magasabb szempontjaival. Nagy-Budapest vitájában tehát nem lehet helye egyoldalú, lokális szempontoknak, de egyenesen éretlenség az, ha a vitába politikai jelszavakat dobnak bele. Komoly ember csak mosolyoghat azon, hogy az egyik oldalon Nagy-Budapest kérdéséből is zsidókérdést akarnak csinálni, a másik oldalon pedig tüntetésre akarják kihasználni a budapesti és környéki zsidóságnak nem tetsző közigazgatási férfit ellen.

Beszélhetünk közigazgatási, közlekedési, csatornázási, vízvezetéki, villanyvilágítási, városrendezési, közegészségügyi, társadalompolitikai, vagy iparpolitikai feladatokról, mert ezek mind felmerülnek akkor, amikor Budapest és a környék szerves összefoglalásáról van szó, de a napi politikát belevinni ebbe az ügybe, egyszerűen nevetséges. Szerencsére a közönség sem a fővárosban, sem a környéken nem hajlamos már arra, hogy komoly és szakszerű kérdéseket összekeverjen a demagógia szólamaival. A közvetlenül érdekeltek is átengedik a szót a szakembereknek, akik megfelelő helyen kifejthetik majd nézeteiket arról, mi módon történjék meg a Budapesttel összenőtt nagy települések sorsának rendezése. A felmerülő súlyos szakkérdések tárgyalásába a szakemberek közül csak azok bocsájtkozhatnak bele, akiknek minden szükséges adat rendelkezésükre áll s akik nemcsak az eszmei tervek gyakorlati kivihetőségét ismerik, hanem tisztában vannak a megoldásra váró feladatok pénzügyi előfeltételeivel is.

Nem volna okos dolog a hivatott szakemberek munkájának elébevágva, ötletszerű véleményeket mondani a nagy magyar főváros kialakításának konkrét kérdéseiről. De ép így elhamarkodott minden olyan vélemény is, amely egyéni szempontból szól hozzá a felvetett gondolathoz. Megértjük a telektulajdonosokat, de egy érdi, vagy pestszentlőrinci

parcella telekkönyvi tulajdonjoga mégsem képestit arra, hogy állástfoglaljanak Nagy-Budapest ügyében. A kispesti háztulajdonos ma meg lehet elégedve a neki járó közigazgatással, köztisztasággal, közegészségüggyel, vagy utakkal, az európai igények növekedése mégsem az ő mértéke szerint alakul. Minden hozzáértő tudja, hogy a környéken kispénzü magyar emberek laknak, akik ma talán még nehezen viselnék el az utburkolással, a csatornázással, a haladottabb közegészségüggyel és a jobb közlekedéssel járó közterheket. Tiszteljük a tisztas szegénységet és azt a becsületes kispolgári magatartást, amely szorgalmas munkával, előrelátó takarékossgal biztosított fedeleket, kertest otthont a család számára s ezzel megszerezte a falu biztonságát a nagyváros munkaforgatagába felkerült vidéki magyarnak. Ezt a nehezen megszerzett kiegyensúlyozottságot és biztonságot félti pestkörnyék népe, amikor most Nagy-Budapest tervéről hall. Telkét és házat félti, a vízdiótól, a csatornázási járulékoktól. Persze, hogy nem attól tart, hogy a máris egységes közlekedés jobb lesz, forgalmasabb utjaira burkolat kerül, vízvezetéki díjait és a villamosáram számláját az alacsonyabb budapesti áramhoz szállítják le. Fél a még igényesebb építési előírásoktól, a magasabb adókulcsától, magyarán — a végrehajtótól.

725.091

Hely

Idő

Személy

Helyszám

Minden városfejlesztésnél jelentkeznek ezek az aggodalmak. Érthető, hogy most is felmerültek. Ugyanigy érveltek Pest, Buda és Óbuda polgárai a három város egyesítése ellen is s az unokák ma már csak mosolyognak a nagyapák akkori érvein.

Ne legyünk hát kishitűek, mert kishitűséggel és bátortalansággal nem lehet várost és országot építeni. Nekünk hinnünk kell Magyarország további megerősödésében, gazdasági erőinek megizmosodásában, mezőgazdasági és ipari termelésünk növekedésében. Hinnünk kell az országban és a fővárosban s meg is van minden okunk arra, hogy higgyünk benne. Magyarország s benne Budapest az európai kontinens háboru utáni kialakulásában meg kell, hogy találja az őt megillető helyet és szerepet s ha fegyelmezett rendben, megfeszített erővel építünk és termelünk, kiharcolhatjuk a falu és a város számára a magasabb életszinvonalat.

Nagy-Budapest megteremtése nem öncél. Sem a főváros polgármesterének, sem más illetékes tényezőknek nem játékból jutott eszükbe az, hogy a valóságban kialakult Nagy-Budapest közigazgatási rendezésének gondolatával foglal kozzanak. Nagy-Budapest jogilag és közigazgatásilag csak akkor lesz és csak akkor lehet, ha arra a nemzet — talán ki sem mondott — szempontjai miatt van szükség. Mert Nagy-Budapest ügye nem Budapesté, nem a környéké, hanem az országé és a jövőé.